



HNB

Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
tel.: 01 45 64 555 / faks: 01 46 10 551, 45 50 726, 46 10 591
teleks: 22 569 / www.hnb.hr / mb 3269817

29. ožujka 2010.

Utjecaj liberalizacije kapitalnih tokova na širenje deviznog tržišta

Dana 31. prosinca 2009. na snagu je stupila Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju (NN, br. 153/2009.; u nastavku teksta: Uredba), kojom je od 1. siječnja 2010. ukinuta zabrana sudjelovanja rezidenata na deviznom tržištu izvan Republike Hrvatske (članak 4. Uredbe).

Zabrana je bila propisana člankom 42. stavkom 6. Zakona o deviznom poslovanju (NN, br. 96/2003., 140/2005., 132/2006., 150/2008., 92/2009.; u nastavku teksta: Zakon).

Devizno tržište (forex, FX ili tržište valuta) jest globalno, decentralizirano financijsko tržište na kojemu velik broj različitih prodavatelja i kupaca trguje valutama. Devizno tržište je dio financijskog tržišta na kojemu se razmjenjuju nacionalne valute po tečaju formiranom na osnovi njihove ponude i potražnje. Devizno tržište najčešće se poistovjećuje s kupoprodajom deviza na tzv. spot deviznom tržištu, na kojemu kupci i prodavatelji devize razmjenjuju u cijelosti, u roku od jednoga ili najviše dva radna dana od datuma sklopljenog posla. Međutim, devizno tržište obuhvaća i trgovanje izvedenicama (ugovorima) čija cijena posredno ili neposredno ovisi o cijenama valuta (valutne opcije, valutni terminski ugovori – ročnice, valutni ugovori o razmjeni, valutni terminski ugovori – forvardi, opcije na valutne terminske ugovore – ročnice).

Novim propisom rezidentima je dana mogućnost uključivanja u globalne financijske tokove i sudjelovanja na globalnom financijskom tržištu. To je novi korak u procesu potpune liberalizacije kretanja kapitala, što je jedan od uvjeta pristupanja Republike Hrvatske članstvu Europske unije.

Rezidenti mogu ugovarati kupnju i prodaju na deviznom tržištu na jedan od dva propisana načina navedena u članku 42. stavku 2. Zakona: u svoje ime i za svoj račun te putem banke koja kupnju odnosno prodaju ugovara u svoje ime, a za račun klijenta.

Malim ulagačima na deviznom tržištu na raspolaganju je trgovanje putem interneta, korištenjem tzv. "Retail forex tradinga", u okviru kojeg investicijska društva (brokerska društva) odnosno banke investitorima nude različite vrste trgovinskih platformi i alata.

Općenito se smatra da špekuliranjem na deviznom tržištu profit gotovo uvijek ostvaruju veliki ulagači, a da mali ulagači profit ostvaruju veoma rijetko, štoviše najčešće ostvaruju gubitak na uložena sredstva. Osim toga, mali su ulagači izloženi prijevarama, najčešće ulaganjem u tzv. piramidalne sheme, čiji organizatori nisu investicijska društva nego su trgovačka društva ili osobe koji svoje "usluge" ne pružaju legalno. U svoje prevare ulagače privlače pričama o "ulaganju na deviznom tržištu" te velikom profitu koji se može ostvariti u kratkom vremenu. U početku dobit isplaćuju nekolicini ulagača, kako bi privukli i ostale, dok velika većina ulagača

naposljetku ne pronalazi ni organizatora ni uloženi novac. Stoga s velikom rezervom i oprezom treba uzeti ponude koje obećavaju visoku stopu povrata na uložena sredstva ili ostvarenje velike dobiti u kratkom roku.

Na tržištu izvedenih financijskih instrumenata u inozemstvu može se sudjelovati korištenjem usluga investicijskih društava koja su dobila odobrenje za obavljanje financijskih usluga te obavljanje investicijskih aktivnosti od Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (Hanfa) ili putem inozemnih investicijskih društava.

Stoga je važno odabrati investicijsko društvo po uvidu u registar koji objavljuje tijelo nadležno za reguliranje tržišta kapitala u određenoj zemlji, odnosno zemlji u kojoj je sjedište investicijskog društva čijom se uslugom namjerava koristiti (npr. u Republici Hrvatskoj to je Hanfa, www.hanfa.hr).

Ističemo da nije realno da mali ulagači očekuju visoku i brzu zaradu ulaganjem na deviznom tržištu. Za to je potrebno znanje i iskustvo koje su uspješni ali malobrojni trgovci valutama stjecali godinama, pa i desetljećima.